

Deklarace o křesťanské výchově

Gravissimum educationis

BISKUP PAVEL, SLUŽEBNÍKŮ BOŽÍCH,
SPOLU S OTCI POSVÁTNÉHO SNĚMU
NA TRVALOU PAMÁTKU

PŘEDMLUVA

Nesmírný význam výchovy pro lidský život a její stále větší vliv na společenský pokrok v současnosti je předmětem pozorného zájmu posvátného všeobecného sněmu. (1)((1/Z mnoha dokumentů, které objasňují důležitost výchovy, srov. především: Benedikt XV., apošt. list *Communes litteras*, 10.4.1919: AAS 11 (1919), 172; Pius XI., enc. *Divini Illius Magistri*, 31.12.1929: AAS 22 (1930), 49-86; Pius XII., proslov k mládeži *ACI*, 20.4.1946: *Discorsi e Radiomessaggi XIII*, 53-57; týž, proslov k francouzským otcům, 18.9.1951: *Discorsi e Radiomessaggi XIII*, 241-245; Jan XXIII., poselství k 30. výročí vydání encykliky *Divini Illius Magistri*, 30.12.1959: AAS 52 (1960), 57-59); Pavel VI., proslov k členům *FIDAE* (Svaz církevních institutů), 30.12.1963: *Encicliche e Discorsi di S. S. Paolo VI, I*, Roma 1964, 601-603; srov. k tomu ještě *Acta et Documenta Concilio Oecumenico Vaticano II apparando, series I, Antepreparatoria*, vol. III, 363-364, 370-371, 373-374.)) Je skutečnost, že se výchova mládeže, ba i pokračující vzdělávání dospělých stávají v naší době snadnějšími, ale i naléhavějšími. Lidé mají totiž vyspělejší vědomí své důstojnosti a svého úkolu, takže stále více touží po aktivnější účasti na společenském, především hospodářském a politickém životě. (2)((2/Srov. Jan XXIII., enc. *Mater et Magistra*, 15.5.1961: AAS 53 (1961), 413, 415-417, 424; týž, enc. *Pacem in terris*, 11.4.1963: AAS 55 (1963), 278n.)) Obdivuhodný pokrok techniky i vědeckého výzkumu a nové sdělovací prostředky usnadňují lidem, v přibývajícím volném čase, přístup k myšlenkovému a duchovnímu kulturnímu dědictví a větší vzájemné obohacování bližším stykem skupin i celých národů.

Proto se všude projevuje snaha více rozvíjet výchovnou aktivitu. Jsou vyhlášována a veřejnými dokumenty zaručována základní lidská práva týkající se výchovy, zvláště práva dětí a rodičů. (3)((3/Srov. Prohlášení o lidských právech, 10.12.1948 na valném shromáždění Spojených národů, a Prohlášení o právech dítěte, 20.11.1959; dodatečný protokol k dohodě o lidských právech a o základních svobodách, v Paříži 20.3.1952. K uvedenému Prohlášení o lidských právech srov. Jan XXIII., enc. *Pacem in terris*, 11.4.1963: AAS 55 (1963), 295n.)) Počet žáků rychle vzrůstá. Přibývají a zdokonalují se školy a zakládají se jiné výchovné ústavy. Na podkladě nových pokusů se zdokonalují výchovné a vyučovací metody. Vynakládá se obrovské úsilí o zpřístupnění vzdělání všem lidem, přesto však ještě velmi mnoho dětí a mladých lidí postrádá i základní vzdělání a množství jiných nemá takovou výchovu, která spolu s pravdou vštěpuje lásku.

Svatá matka církev dostala od svého božského zakladatele příkaz zvěstovat tajemství spásy všem lidem a všechno obnovit v Kristu. Proto má pečovat o celý, tedy i pozemský život člověka, pokud souvisí s nebeským povoláním. (4)((4/Srov. Jan XXIII., enc. *Mater et Magistra*, 15.5.1961: AAS 53 (1961), 402; 2. vat. koncil, *Věrouč. konst. o církvi Lumen gentium*, čl. 17: AAS 57 (1965), 21.)) Má tedy svůj podíl i na rozvoji a rozšiřování výchovy. Proto posvátný sněm vyhláší

některé základní zásady pro křesťanskou výchovu, zejména školní. Bude úlohou zvláštní pokoncilní komise dále je rozvinout a úlohou biskupských konferencí přizpůsobit je poměrům na svém území.

VŠEOBECNÉ PRÁVO NA VÝCHOVU

1 Všichni lidé bez rozdílu rasy, stavu a věku mají v souvislosti se svou lidskou důstojností nezcitelné právo na výchovu (5)((5/Pius XII., rozhlasové poselství, 24.12.1942: AAS 35 (1943), 12, 19; Jan XXIII., enc. Pacem in terris, 11.4.1963: AAS 55 (1963), 259n. Srov. také v poznámce 3 uvedená prohlášení o lidských právech.)) odpovídající cíli jim vlastnímu, (6)((6/Srov. Pius XI., enc. Divini Illius Magistri, 31.12.1929: AAS 22 (1930), 50n.)) nadání a různosti pohlaví, přizpůsobenou jejich kultuře a zděděným tradicím a zároveň otevřenou bratrskému soužití s jinými národy v zájmu pravé jednoty a pravého míru na zemi. Správná výchova sleduje utváření lidské osoby se zaměřením k jejímu poslednímu cíli a zároveň k blahu společností, jejichž je člověk členem a na jejichž úkolech bude mít účast, jakmile dospěje.

S využitím pokroku v psychologii, pedagogice a didaktice se má dětem a mladým lidem pomáhat, aby harmonicky rozvíjeli své tělesné, mravní i rozumové schopnosti, aby si postupně osvojili hlubší smysl pro odpovědnost za trvalý správný rozvoj svého života a za usilování o pravou svobodu a aby přitom velkodušně a vytrvale překonávali překážky. S postupujícím věkem mají dostávat i pozitivní a rozumnou pohlavní výchovu. Kromě toho ať jsou přiváděni k účasti na společenském životě, aby správně vybaveni nutnými a vhodnými prostředky byli schopni zařadit se aktivně do různých skupin lidské společnosti, aby byli přístupni dialogu s jinými a aby se ochotně přičiňovali o rozvoj obecného blaha.

Podobně posvátný sněm prohlašuje, že děti a dospívající mají právo být vedeni k správnému posuzování mravních hodnot a k jejich osobnímu osvojení a také ke stále dokonalejšímu poznávání a milování Boha. Proto sněm naléhavě žádá všechny státníky a vychovatele, aby dbali na to, ať mládež není nikdy o toto svaté právo připravena. Syny církve vybízí, aby velkodušně rozvíjeli činnost na celém poli výchovy; především ať jim jde o to, aby se dobrodiní přiměřené výchovy a vzdělání mohlo co nejdříve rozšířit na všechny lidi na světě. (7)((7/Srov. Jan XXIII., enc. Mater et Magistra, 15.5.1961: AAS 53 (1961), 441n.))

KŘESŤANSKÁ VÝCHOVA

2 Všichni křesťané, když byli znovuzrozeni z vody a z Ducha svatého, stali se novým stvořením. (8)((8/Srov. Pius XI., enc. Divini Illius Magistri, uv. m. 83.)) Nazývají se a také jsou Božími dětmi, a mají proto právo na křesťanskou výchovu. Tato výchova usiluje nejen o zralost lidské osoby, právě popsanou, ale směřuje hlavně k tomu, aby pokřtění byli postupně uváděni do tajemství spásy a stále více si byli vědomi přijatého daru víry; aby se naučili klanět se Bohu Otci v duchu a v pravdě (srov. Jan 4,23), především při liturgických úkonech, a aby získali návyk utvářet svůj život jako noví lidé v pravé spravedlnosti a svatosti (srov. Ef 4,22-24). Tak dorostou do zralého lidství, měřeno mírou Kristovy plnosti (srov. Ef 4,13), a přispějí k růstu tajemného těla. Nadto, při vědomí svého povolání, ať si zvyknou jednak vydávat svědectví o své naději (srov. 1 Petr 3,15), jednak napomáhat ke křesťanskému uspořádání světa. Přitom právě přirozené hodnoty, zahrnuté v celostním pohledu na člověka vykoupeného Kristem, přispějí k blahu celé společnosti. (9)((9/Srov. 2. vat. koncil, Věrouč. konst. o církvi Lumen gentium, čl. 36: AAS 57 (1965), 41n.)) Proto tento posvátný sněm připomíná všem pastýřům duší velmi vážnou povinnost učinit všechno pro to, aby byla všem věřícím umožněna křesťanská výchova, především však mládeži, neboť ona je nadějí církve. (10)((10/Srov. 2. vat. koncil, Dekr. o pastýřské službě biskupů v církvi Christus Dominus, čl. 12-14.))

KOMU PŘÍSLUŠÍ VÝCHOVA

3 Poněvadž rodiče dali dětem život, mají velmi přísnou povinnost je vychovávat. Proto mají být

uznávání za jejich první a hlavní vychovatele. (11)((11/Srov. Pius XI., enc. Divini Illius Magistri, uv. m. 59n; týž, enc. S palčivou starostí, 14.3.1937: AAS 29 (1937), 164n; Pius XII., proslov k 1. národnímu kongresu Svazu italských katolických učitelů (AIMC), 8.9.1946: Discorsi e Radiomessaggi VIII, 218.)) Jejich výchovné působení je tak důležité, že se dá obtížně nahradit, když chybí. Rodiče totiž mají vytvořit rodinné prostředí prochnuté láskou a oddaností Bohu a lidem, příznivé pro celkovou výchovu dětí, a to osobní i společenskou. A tak je rodina první školou společenských ctností, které potřebuje každá společnost. Zejména v křesťanské rodině, obohacené milostí a závazkem svátosti manželství, je třeba, aby se děti učily už od útlého věku podle víry přijaté na křtu poznávat a ctít Boha a milovat bližního. V ní udělají první zkušenost se zdravou lidskou společností a s církví. V rodině jsou povolna uváděny do občanského společenství a do Božího lidu. Ať si tedy rodiče uvědomí, jak důležitá je opravdu křesťanská rodina pro život a rozvoj Božího lidu. (12)((12/Srov. 2. vat. koncil, Věrouč. konst. o církvi Lumen gentium, čl. 11 a 35: AAS 57 (1965), 16 a 40n.))

Výchovný úkol sice náleží především rodině, je však potřeba, aby při něm pomáhala celá společnost. Proto kromě práv rodičů a ostatních, kterým rodiče poskytnou účast na výchově, přísluší některé povinnosti a práva státu, pokud je na něm, aby pořádal to, co vyžaduje časné obecné blaho. K jeho úkolům patří podporovat výchovu mládeže několika způsoby: má chránit povinnosti a práva rodičů a ostatních, kteří se na výchově podílejí, a poskytovat jim pomoc; podle zásady subsidiarity se má ujmout výchovy stát tehdy, když rodiče nebo jiné společenské útvary neplní svůj úkol, ovšem s ohledem na přání rodičů. Dále má stát zakládat vlastní školy a ústavy v takové míře, jak to vyžaduje obecné blaho. (13)((13/Srov. Pius XI., enc. Divini Illius Magistri, uv. m. 63n; Pius XII., rozhlasové poselství, 1.6.1941: AAS 33 (1941), 200; týž, proslov k 1. národnímu kongresu Svazu italských katolických učitelů, 8.9.1946: Discorsi e Radiomessaggi VIII, 218. – O zásadě subsidiarity srov. Jan XXIII., enc. Pacem in terris, 11.4.1963: AAS 55 (1963), 294.))

Zvláštním způsobem se povinnost výchovy týká také církve, nejen proto, že jí jako jedné z lidských společností je třeba přiznat schopnost poskytovat výchovu, ale hlavně proto, že má úkol všem lidem hlásat cestu spásy, věřícím zprostředkovat Kristův život a neustálou péči jim pomáhat, aby mohli dospět k plnému rozvinutí tohoto života. (14)((14/Srov. Pius XI., enc. Divini Illius Magistri, uv. m. 53n, 56n; týž, enc. Non abbiamo bisogno, 29.6.1931: AAS 23 (1931), 311n; Pius XII., list státního sekretariátu k 28. sociálnímu týdnu Itálie, 20.9.1955: L'Osservatore Romano, 29.9.1955.)) Svým dětem je tedy církev jako matka povinna poskytnout takovou výchovu, aby byl celý jejich život naplněn Kristovým duchem. Zároveň však poskytuje činnou pomoc všem národům na podporu všestranného zdokonalení lidské osoby, k blahu pozemské společnosti a k lidštějšímu uspořádání světa.

(15)((15/Církev chválí ty místní, občanské, národní a mezinárodní autority, které si jsou vědomy naléhavých potřeb této doby a vynakládají všechny síly, aby všechny národy mohly mít plnější účast na výchově a na lidském vzdělání. Srov. Pavel VI., proslov ve shromáždění Spojených národů, 4.10.1965: AAS 57 (1965), 877-885.))

PROSTŘEDKY KŘESŤANSKÉ VÝCHOVY

4 Při plnění svého vychovatelského úkolu používá církev všechny vhodné prostředky, hlavně však ty, které jsou jí vlastní. Mezi nimi je na prvním místě katechetické vyučování, (16)((16/Srov. Pius XI., motu proprio Orbem catholicum, 29.6.1923: AAS 15 (1923), 327-329; týž, dekret Provido sane, 12.1.1935: AAS 27 (1935), 145-152; 2. vat. koncil, Dekr. o pastýřské službě biskupů v církvi Christus Dominus, čl. 13 a 14.)) které osvětluje a posiluje víru, pěstuje život podle Kristova ducha, vede k uvědomělé a činné účasti na liturgickém tajemství (17)((17/Srov. 2. vat. koncil, Konst. o posvátné liturgii Sacrosanctum Concilium, čl. 14: AAS 56 (1964), 104.)) a pobízí k apoštolské činnosti. Církev velice oceňuje a snaží se proniknout svým duchem a pozvednout i ostatní prostředky, které patří k společnému dědictví lidí a mají velký vzdělávací a výchovný význam; jsou to například hromadné sdělovací prostředky, (18)((18/Srov. 2. vat. koncil, Dekr. o

hromadných sdělovacích prostředcích Inter mirifica, čl. 13 a 14: AAS 56 (1964), 149n.)) různé kulturní a sportovní spolky, sdružení mládeže a především školy.

DŮLEŽITOST ŠKOLY

5 Mezi všemi výchovnými prostředky má zvláštní význam škola. (19)((19/Srov. Pius XI., enc. Divini Illius Magistri, uv. m. 76; Pius XII., proslov k Sdružení bavorských katolických učitelů, 31.12.1956: Discorsi e Radiomessaggi XVIII, 746.)) V rámci svého poslání usilovně pěstuje rozumové schopnosti, rozvíjí správné usuzování, uvádí do kulturního dědictví získaného předchozími generacemi, tříbí smysl pro hodnoty, připravuje na povolání, podporuje dispozice pro vzájemné porozumění tím, že mezi žáky různých povah a postavení dává vzniknout přátelským vztahům. Kromě toho tvoří jakési středisko, na jehož snahách a rozvoji mají mít společný podíl rodiny, učitelé, různá sdružení pro kulturní, občanský a náboženský život, stát i celá lidská rodina.

Krásné a významné je tedy povolání všech, kteří pomáhají rodičům v plnění jejich úkolu a jako zástupci lidské společnosti se ujali výchovy na školách. Takové povolání vyžaduje dary ducha i srdce, velmi pečlivou přípravu a stálou ochotu k obnově a přizpůsobení.

PRÁVA A POVINNOSTI RODIČŮ

6 Protože rodiče mají první a nezadatelnou povinnost i právo vychovávat děti, potřebují mít skutečnou svobodu vybrat si školy. Proto veřejná moc, jejímž úkolem je chránit a hájit občanské svobody, má se z titulu podílné spravedlnosti starat o to, aby byly veřejné prostředky vynakládány tak, aby rodiče mohli pro své děti vybrat školy opravdu svobodně podle svého svědomí. (20) ((20/Srov. 3. provinční synoda v Cincinnati, 1961: Collectio Lacensis III, 1240, c/d; Pius XI., enc. Divini Illius Magistri, uv. m. 60, 63n.))

Dále se má postarat, aby byla všem občanům umožněna přiměřená účast na vzdělání a aby byli náležitě připraveni k vykonávání občanských povinností a práv. Stát má tedy chránit právo dětí na přiměřenou školní výchovu, dohlížet na kvalifikaci učitelů a na úroveň výuky, starat se o zdraví žáků a vůbec podporovat všechnu práci škol. Přitom má mít na zřeteli zásadu subsidiarity, a proto má vyloučit jakýkoli školský monopol, který se přiči vrozeným právům lidské osoby i pokroku a šíření kultury, pokojnému soužití občanů i pluralismu, který dnes vládne v mnoha společnostech. (21)((21/Srov. Pius XI., enc. Divini Illius Magistri, uv. m. 63; týž, enc. Non abbiamo bisogno, 29.6.1931: AAS 23 (1931), 305; Pius XII., list státního sekretariátu k 28. italskému sociálnímu týdnu, 20.9.1955: L'Osservatore Romano, 29.9.1955; Pavel VI., proslov k Svazu italských křesťanských dělníků (ACLI), 6.10.1963: Encicliche e Discorsi di Paolo VI, I, Roma 1964, 230.))

Posvátný sněm vybízí věřící, aby ochotně pomáhali jak při vypracování dobrých výchovných metod a učebních osnov, tak při vzdělání učitelů, kteří by byli schopni mládež správně vychovávat. Mimoto mají, hlavně prostřednictvím rodičovských sdružení, podporovat celou práci školy a zvláště mravní výchovu, která se v ní má poskytovat. (22)((22/Srov. Jan XXIII., poselství k 30. výročí vydání encykliky Divini Illius Magistri, 30.12.1959: AAS 52 (1960), 57.))

MRAVNÍ A NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA VE ŠKOLÁCH

7 Poněvadž církev cítí velmi vážnou povinnost pečlivě se starat o mravní a náboženskou výchovu všech svých dětí, musí být se zvláštní laskavostí a pomocí nablízku velkému počtu těch, kteří se vzdělávají v nekatolických školách. Děje se to příkladným životem učitelů a vychovatelů, apoštolskou činností spolužáků, (23)((23/Církev velmi oceňuje apoštolát, který mohou katoličtí učitelé a spolužáci konat i na těchto školách.)) hlavně však službou kněží a laiků, kteří jim metodou přizpůsobenou jejich věku a okolnostem předávají nauku spásy a poskytují duchovní pomoc vhodnými způsoby s ohledem na věcnou a časovou situaci.

Rodičům církev připomíná, že mají vážnou povinnost všemožně zařídit a popřípadě i vyžadovat,

aby jejich děti mohly užívat těchto prostředků a aby s jejich světským vzděláním souběžně postupovala i křesťanská výchova. Proto církev chválí ty občanské představitele a společenské celky, které počítají s pluralismem dnešní společnosti, dbají o patřičnou náboženskou svobodu, a tak pomáhají rodinám, aby výchova dětí ve školách mohla být poskytována podle mravních a náboženských zásad vlastních těmto rodinám. (24)((24/Srov. Pius XII., projev ke Sdružení bavorských katolických učitelů, 31.12.1956: Discorsi e Radiomessaggi XVIII, 745n.))

KATOLICKÉ ŠKOLY

8 Přítomnost církve v oblasti školství se projevuje zvláštním způsobem katolickou školou. Ta si jistě neméně než jiné školy ukládá kulturní cíle i lidskou výchovu mládeže. Jejím vlastním úkolem však je vytvářet prostředí školního společenství oživené evangelijním duchem svobody a lásky a pomáhat mladým lidem, aby rozvíjeli vlastní osobnost a zároveň rostli jako noví lidé, kterými se stali po křtu. A konečně zaměřuje všechno lidské vzdělání k poselství spásy tak, aby poznání, které žáci postupně získávají o světě, o životě a o člověku, bylo osvíceno vírou. (25)((25/Srov. 1. provinční synoda ve Westminsteru, 1852: Collectio Lacensis III, 1334, a/b; Pius XI., enc. Divini Illius Magistri, uv. m. 77n; Pius XII., proslov ke Sdružení bavorských katolických učitelů, 31.12.1956, uv. m. 746; Pavel VI., projev k členům FIDAE, 30.12.1963: Encicliche e Discorsi di Paolo VI, I, Roma 1964, 602n.)) A tak se katolická škola patřičně otvírá požadavkům doby, vychovává žáky k tomu, aby účinně pracovali pro blaho pozemské obce, a připravuje je i na službu pro šíření Božího království, aby se příkladným a apoštolským životem stali kvasem spásy pro lidskou společnost.

Protože tedy katolická škola může tak velice přispět k splnění poslání Božího lidu a sloužit dialogu mezi církví a lidskou společností k jejich vzájemnému prospěchu, zachovává si svou velikou důležitost i v dnešním světě. Posvátný sněm znovu prohlašuje už v mnoha dokumentech učitelského úřadu vyhlášené právo církve svobodně zakládat a řídit školy jakéhokoli druhu a stupně. (26)((26/Srov. především doklady uvedené v poznámce 1; kromě toho vyhláší toto právo církev četné provinční sněmy a nejnovější prohlášení mnoha biskupských konferencí.)) Připomíná, že užívání tohoto práva velmi přispívá také k ochraně svobody svědomí a práv rodičů a k rozvoji kultury.

Učitelé ať nezapomínají, že nejvíce závisí na nich, zdali se katolické škole podaří uskutečnit její záměry a iniciativy. (27)((27/Srov. Pius XI., enc. Divini Illius Magistri, uv. m. 80n; Pius XII., proslov ke Sdružení italských katolických učitelů středních škol (UCIIM), 5.1.1954: Discorsi e Radiomessaggi XV, 551-556; Jan XXIII., proslov k 6. kongresu Sdružení italských katolických učitelů (AIMC), 5.9.1959: Discorsi, Messaggi, Colloqui I, Roma 1960, 427-431.)) Mají se tedy zvlášť pečlivě připravit, aby měli světské i náboženské vědění, potvrzené patřičnými vysvědčeními. Mají si též osvojit vychovatelské umění, jaké vyžaduje pokrok doby. Spojení láskou mezi sebou navzájem i s žáky a proniknutí apoštolským duchem ať životem i naukou vydávají svědectví jedinému Učiteli, Kristu. Ať spolupracují především s rodiči. Spolu s nimi ať náležitě počítají při vši výchově s rozdíly pohlaví i s úkoly, které Boží prozřetelnost určila obojímu pohlaví v rodině a ve společnosti. Ať se snaží podněcovat osobní činnost svých žáků a po skončení školní docházky ať jsou i nadále při nich radou, přátelstvím a zakládáním zvláštních sdružení s pravým církevním duchem. Posvátný sněm prohlašuje, že služba těchto učitelů je pravým apoštolátem, velmi vhodným a nutným i pro naši dobu, a zároveň pravou službou společnosti. Katolickým rodičům pak připomíná povinnost svěřovat své děti, kdy a kde mohou, katolickým školám, podle možnosti tyto školy podporovat a spolupracovat s nimi k dobru svých dětí. (28)((28/Srov. Pius XII., proslov ke Sdružení italských katolických učitelů středních škol (UCIIM), 5.1.1954, uv. m. 555.))

RŮZNÉ DRUHY KATOLICKÝCH ŠKOL

9 Je třeba, aby se tomuto modelu katolické školy co možná blížily všechny školy jakýmkoli způsobem závislé na církvi, i když katolická škola může mít podle místních poměrů různou

podobu. (29)((29/Srov. Pavel VI., proslov k Mezinárodní službě pro katolickou výchovu (OIEC), 25.2.1964: Encicliche e Discorsi di Paolo VI, II, Roma 1964, 232.)) Velmi ráda vidí církve také ty katolické školy, zvláště na území mladých církví, které navštěvují i nekatoličtí žáci.

Jinak je zapotřebí při zakládání a zařizování katolických škol dbát na potřeby vyplývající z dobového vývoje. Proto je sice dále nutno podporovat školy základní i střední, které tvoří základ výchovy, ale velký důraz se má klást i na školy vyžadované dnešními poměry, jako jsou školy odborné (30)((30/Srov. Pavel VI., proslov ke Sdružení italských křesťanských dělníků (ACLI), 6.10.1963: Encicliche e Discorsi di Paolo VI, I, Roma 1964, 229.)) a technické, ústavy pro vzdělávání dospělých, pro sociální povolání a pro ty, kteří následkem vrozených vad potřebují zvláštní péči, a rovněž školy pro přípravu učitelů náboženství nebo učitelů jiných oborů.

Posvátný sněm důrazně vybízí pastýře církve a všechny věřící, aby nešetřili žádné oběti a pomáhali katolickým školám plnit jejich úkol stále dokonaleji a starat se především o ty, kterým chybějí hmotné prostředky, kteří jsou připraveni o pomoc a lásku rodiny nebo jimž je cizí dar víry.

KATOLICKÉ FAKULTY A UNIVERZITY

10 Stejnou měrou věnuje církve vytrvalou péči i vysokým školám, především univerzitám a fakultám. Ve školách podléhajících jejímu vedení se přirozeně snaží o to, aby se jednotlivé obory pěstovaly podle vlastních zásad a metod a se svobodou nezbytnou pro vědecké bádání, aby tak docházely ke stále hlubšímu poznání a při pečlivém sledování nových problémů a výzkumů současnosti aby se dalo hlouběji pochopit, jak se rozum a víra scházejí v jediné pravdě. Vzorem jsou přitom církevní učitelé, především svatý Tomáš Akvinský. (31)((31/Srov. Pavel VI., proslov k 6. mezinárodnímu tomistickému kongresu, 10.9.1965: AAS 57 (1965), 788-792.)) Tím se docílí, že bude křesťanské mínění veřejně, stále a všeobecně přítomno v celém snažení o vyšší kulturu. Studující na těchto ústavech budou vychováni tak, aby z nich byli lidé po vědecké stránce opravdu vynikající, připraveni zastávat důležité funkce ve společnosti a být svědky víry ve světě. (32)((32/Srov. Pius XII., proslov k učitelům a žákům francouzských katolických vyšších škol, 21.9.1950: Discorsi e Radiomessaggi XII, 219-221; týž, list 22. kongresu „Pax Romana“, 12.8.1952, tamtéž XIV, 567-569; Jan XXIII., proslov k Federaci katolických univerzit, 1.4.1959: Discorsi, Messaggi, Colloqui I, Roma 1960, 226-229; Pavel VI., proslov k akademickému senátu milánské katolické univerzity, 5.4.1964: Encicliche e Discorsi di Paolo VI, II, Roma 1964, 438-443.))

Na katolických univerzitách bez teologické fakulty má být institut nebo katedra teologie, kde by se konaly přednášky upravené pro studenty laiky. Protože věda postupuje především sociálními výzkumy na vyšší vědecké úrovni, mají být na katolických univerzitách a fakultách co nejvíce podporovány instituty, které slouží v první řadě rozvoji vědeckého bádání.

Posvátný sněm velmi doporučuje, aby byly podporovány katolické univerzity a fakulty, vhodně rozmístěné v různých světadílech, ovšem tak, aby vynikaly ne počtem, nýbrž vědeckým úsilím. Ať na ně mají snadný přístup nadějní posluchači, i když chudí, a to hlavně ti, kteří pocházejí z nových států.

Protože je osud společnosti i církve těsně spojen s pokrokem vysokoškolské mládeže, (33)((33/Srov. Pius XII., proslov k akademickému senátu a žákům římské univerzity, 15.6.1952: Discorsi e Radiomessaggi XIV, 208: „Zaměření společnosti zítřka je uloženo především v mysli a v srdci vysokoškoláků dneška.“)) mají pastýři církve nejen věnovat velkou péči duchovnímu životu posluchačů navštěvujících katolické univerzity, ale v zájmu duchovní výchovy všech svých synů se mají biskupové mezi sebou dohodnout a postarat se, aby také u nekatolických univerzit vznikly katolické univerzitní koleje a střediska. V nich budou pečlivě vybraní a připravení kněží, řeholníci i laici poskytovat univerzitní mládeži trvalou pomoc duchovní a intelektuální. Nadějnější studenti katolických i jiných univerzit, kteří mají předpoklady k pedagogické činnosti a k vědeckému bádání, ať jsou zvláště pečlivě vedeni a připravováni, aby mohli přijmout učitelské

místo.

TEOLOGICKÉ FAKULTY

11 Církev mnoho očekává od činnosti teologických fakult. (34)((34/Srov. Pius XI., apošt. konst. Deus scientiarum Dominus, 24.5.1931: AAS 23 (1931), 245-247.)) Jím totiž svěřuje nadmíru závažný úkol připravovat posluchače nejen ke kněžské službě, ale především k vyučování na vysokých církevních školách, k samostatné vědecké práci nebo k přijetí obtížného úkolu apoštolátu mezi inteligencí. Teologické fakulty mají také prohlubovat různé obory teologie, aby se docházelo ke stále hlubšímu chápání božského zjevení, aby bylo plněji zpřístupněno dědictví křesťanské moudrosti přejaté z minulosti, aby se rozvíjel dialog s odloučenými bratry i s nekřesťany a aby se nacházela odpověď na otázky vznikající z vědeckého pokroku. (35)((35/Pius XII., enc. Humani generis, 12.8.1950: AAS 42 (1950), 568n, 578; Pavel VI., enc. Ecclesiam suam, část III, 6.8.1964: AAS 56 (1964), 637-659; 2. vat. koncil, Dekr. o ekumenismu Unitatis redintegratio: AAS 57 (1965), 90-107.))

Z těchto důvodů ať si církevní fakulty přiměřeně zrevidují stanovy a neúnavně rozvíjejí teologii i obory s ní související. Ať vedou své posluchače k náročnější výzkumné práci s použitím i nejnovějších metod a pomůcek.

NUTNOST SPOLUPRÁCE VE ŠKOLSTVÍ

12 Spolupráce, která se stává den ze dne naléhavější na úrovni diecézní, národní i mezinárodní, je nanejvýš nutná i ve školství. Je proto třeba se všemožně starat o koordinaci mezi katolickými školami a o spolupráci mezi nimi a ostatními školami, jakou vyžaduje blaho celé lidské společnosti. (36)((36/Srov. Jan XXIII., enc. Pacem in terris, 11.4.1963: AAS 55 (1963), 284 a jinde.))

Z lepší koordinace a ze společné práce lze očekávat hojnější výsledky, hlavně pokud jde o vysoké školy. Proto ať si na každé univerzitě jednotlivé fakulty navzájem pomáhají, pokud to dovoluje jejich obor. Ale i univerzity ať navazují vzájemnou spolupráci a společně organizují mezinárodní setkání, rozdělují si pole vědeckého bádání, sdělují si informace o nových objevech, na čas si vyměňují učitele a podporují všechny iniciativy přispívající k větší vzájemné pomoci.

ZÁVĚR

Posvátný sněm vřele vybízí mladé lidi, aby si byli vědomi důležitosti vychovatelského úkolu a byli velkodušně připraveni převzít jej především v oblastech, kde je pro nedostatek učitelů výchova mládeže ohrožena.

Nakonec vyslovuje posvátný sněm svou vděčnost kněžím, řeholníkům, řeholnicím i laikům, kteří se obětavě v duchu evangelia věnují významnému dílu výchovy a školství všeho druhu a stupně. Vybízí je, aby v převzatém úkolu velkodušně vytrvali a snažili se vyniknout v uvádění žáků do Kristova ducha, v pedagogickém umění a ve vědecké práci tak, aby nejen podporovali vnitřní obnovu církve, ale i udržovali a posilovali její blahodárnou přítomnost v dnešním světě, zvláště mezi vzdělanci.

S tím vším vcelku i jednotlivě, co bylo stanoveno v tomto dekretu, souhlasili otcové posvátného sněmu. A my apoštolskou mocí Kristem nám svěřenou spolu se ctihodnými otci v Duchu svatém to schvalujeme, rozhodujeme a ustanovujeme, a co takto sněm ustanovil, k Boží slávě prikazujeme vyhlásit.

V Římě u svatého Petra dne 28. října 1965.

OBSAH

Předmluva	
1 Všeobecné právo na výchovu	
2 Křesťanská výchova	
3 Komu přísluší výchova	
4 Prostředky křesťanské výchovy ...	
5 Důležitost školy	
6 Práva a povinnosti rodičů	
7 Mravní a náboženská výchova ve školách	
8 Katolické školy	
9 Různé druhy katolických škol	
10 Katolické fakulty a univerzity	
11 Teologické fakulty	
12 Nutnost spolupráce ve školství	
Závěr	
